

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dobánytörszékben.

Sztrájk után.

(k) Két heti tétlen gyülekezés után az építő iparosok segédek ismét kezökbé vették a szerszámot, hogy két kezök áldásos munkájával keressék meg a becsületes polgár becsületes kenyerét. Két heti gondosra volt szükségük, miglen belátták, hogy sztrájk kimondása alkalmával támasztott követelések a jelenlegi nyomorúságos megélhetési viszonyok között néhány nap alatt részleges, egy városra kiterjedő sztrájkjal meg nem valósíthatók, mert a munkás-kérdés megoldása mindenkor és mindenhol csakis országos mozgalommal remélhető, ez pedig a fennálló törvények szigorú ismeretét, higgadt megfontolást s időt kíván. Épen ezért jeleztük már a sztrájk kimondása alkalmával is, hogy a 10 órai munkaidőre vonatkozó követelés teljesíthető, a többi azonban csak részben, mert ez utóbbiak törvényes intézkedést kívánnak s egyezkedéssel az ellentétek el nem simíthatók.

A munkásvéd-törvény megalkotása, a fejletlen gyermekeknek és nőknek kivonása a munkából, a közegészségre és testi épségre vonatkozó törvények megalkotása már rég kötelessége lett volna a törvényhozó testületnek; az ipartörvénynek gyökeres revíziója pedig már oly égető kérdés, hogy halogatása nemcsak a munkaadók közti jogviszonyok közmegegyezésre szolgáló precizizozását, de az iparhatóság eredményes működését is lehetetleníti. A helyzet javítása ily irányban minden polgár kötelessége, első sorban pedig az iparosok érdeke. Együttes működés vezethet csak célra s épen ezért az ipartestületnek, mint az iparosok összességének kellene körvonalozni a gyakorlati tapasztalás folytán megállapítható törvényhibákat s az összes iparhatóságok közös memorandumával kellene most már a törvényhozás figyelmét oda irányítani, a miről oly sok szó esett már, a bajok orvoslására azonban komolyan még mindig nem gondoltak. Kűszöbön van a téli időszak, alkalom és idő kínálkozik a megbeszélésre, nem kell elmulasztani, hanem higgadt, komoly, az ügy fontosságának megfelelő tevékenységgel kell a sebetgyógyítani.

Ily szempontok vezettek bennünket akkor, midőn a sztrájk folyamán őszinte jóakarattal foglalkoztunk a fontos kérdéssel; legjobb meggyőződésünk szerint rámutattunk arra a helyes alapra, arra a törvényes és helyes módra, melylyel a nyomorúságos munkásviszonyok egészséges megoldását csakis országos szervezkedés mellett remélhetjük. A részleges

sztrájk, hacsak nem kizárólag a helyi érdekelttség jellegével bír, nemzetgazdasági szempontból mindenkor káros hatású, mert a munkáskéz tétlensége értékesökkenést eredményez s minden körülmények között végeredményében a munkás szájából veszi ki a napi kenyeret, melyért oly sokat kell küzdeni épen azért, mert nap-nap után szükségünk van rá. A jelenlegi sztrájk a munkások zsebére legalább is 6000 korona veszteséget jelent. Ha ugyanennyit számítnak a munkaadók veszteségeként is, a kárösszeg 12000 koronának rug. Legalább is ennyivel szegényebb ma e város polgársága, mert termelést két hét alatt produkálni az építő-ipar terén nem tudott. És mi ennek a 12000 koronának az ellenértéke? A mit kivívtak a munkások: A 10 órai munkaidő.

A munkaidőnek ilyenét megállapítását helyeslem, tartok azonban attól, hogy törvényes biztosíték hiányában, országos megállapodás nélkül, ez a vívmány csak napi jelentőségű s évről-évre, sőt hónap-ról-hónapra is a munkaadók és munkások között oly surlódásokat termel, melyek nem a munkaadók kárvesztését eredményezik.

Hogy ez nemcsak bekövetkezik a jövőben, hanem már a jelenben is mutatkozik, csak annyit említnék meg, hogy már most is vannak munkaadók, a kik a másfél órai ebéd-idő helyett az eddigi 1 órai időtartam mellett foglalnak állást s a reform jogosultságát el nem ismerik, azt önmagukra nézve kötelezőnek nem tartják. A harc tehát folyik tovább, csak külső képmében szenvedett némi változást. És ez a harc nem is szűnik meg, nem szűnhetnek meg, mert tényleg vérző sebek kiáltanak orvoslásért. Hol itt, hol ott üti fel fejét a munkás-mozgalom s a főbaj csak az lehet, hogy nem országos a szervezkedés és nem találják el azt a módot, a melylyel segíteni lehet a bajon. A míg munkásaink Izrael Jakabok, Bokányik izgató befolyása alatt állanak, addig nem reméljük a helyzet szanálását.

Erre int engem s erre inthet mindenkinek a városunkban lefolyt s már befejezést nyert sztrájk. Nem volt helyes a kiindulási pont, nem lehetett eredményes a mozgalom s-m. Az utójátéka pedig, mert törvénybe ütköző cselekmény, komoly aggodalomra ad okot. A szenvedély lép a komoly törekvés ambíciója helyébe s a fegyveres erő közbelépése ekkor el nem kerülhet.

Ezek után a tényeket regisztráljuk, midőn az utóbbi napok eseményeiről beszámolunk.

A Vékeltető bizottság eljárásáról a megbízott munkaadók vasárnap számoltak be az építő iparosok szakosztályának. E szerint a munkaidő napi 10 óra. A többség elfogadta. A bérminimum, a mennyiben a munkabér szabad egyezkedés tárgya, meg nem állapított. A vidékre való szállítás vasárnap délután történik külön díjazás nélkül olyképen, hogy a munkás már szombaton este hazaszállítatik.

Ezek azok a lényegesebb határozatok, a melyek a munkások megbízottaival közöltettek s ezek jónak látták most már a sztrájk beszüntetését. Vasárnap délután az ismeretes sztrájk-tanya ismét élénk volt. Azok, a kik a sztrájk után sem reméltek munkát, óhajtották a sztrájk folytatását, a munkások komolyan gondolkozó része azonban belátta, hogy a tétlenség cél nem lehet, mint eszköz pedig a jelenlegi körülmények között a kívánt célra nem vezetett.

A sztrájk beszüntetése kimondatván, a kőműves- és ács-segédek is tegnap reggel munkába álltak. Természetes, hogy minden munkás nem kapott munkát s a munkátlanok serege törvénybe ütköző cselekménnyel akart segíteni a bajon. A gyalogsági laktanyát építő Grünwald testvérek és Schiffer cég ugyanis már megtette a lépéseket, hogy a sztrájk folytatása esetén idegen munkásokkal teljesítse az elvállalt kötelezettséget. Mivel két hétig munkást helyben nem kapott, 14 vidéki munkással kezdette meg tegnap a munkát s a nap folyamán érkezett még hozzá 20 vidéki segéd, a kiknek egy része azonban visszautazott. Ezt látván a helybeli munkanélküliek, mintegy százötvenen az építés színhelyére mentek, ott fenyegetőztek, és kövekkel dobálták a munkában levőket. — A helyzet már tarthatatlan volt. Simon alkapitány 12 rendőrral a helyszínére sietett, távozásra kérte a támadókat s kijelentette, hogy ha a rend teljesen helyre nem áll, a személyes szabadság védelmére erősebb karhatalmat vesz igénybe. Így jutott be 18 munkás a vállalathoz, a hol most már zavartalanul folyik a munka.

Mi már napokkal ezelőtt jeleztük, hogy ide fejlődik a dolog s az áldatlan harcuak nem maradhatott el ez a következménye, mert hisz minden munkás alkalmazást nem kaphat. Most a hatóság kötelessége a magánosok elleni erőszakkal szemben a lehető legnagyobb erélylyel fellépni, nehogy ez a szerencsésnek épen nem mondható mozgalom még véráldozatot is követeljen.

A munka ma már az egész városban zavartalanul folyik.

Kossuth lelke.

Irta s a ciszt. r. székesfejvári kath. főgymn. önképző-körének Kossuth Lajos százados évfordulója alkalmával rendezett ünnepen felolvasta:

Dr. VARGHA DAMJÁN, a kör vezető tanára.

Dicső nemzetünk hatalmas ünnepet ül. Az óriás szellemek fenségese világig hat ezen országos emlékezés, mely egyazon lángra gyújtotta a magyar nemzetet. Igen, az ország tűzben ég, de de nem pusztító, életadó tűzben. Szép hazánk magyarul dobogó fainak forró keblében ünnepi akkordok rezdültek meg a tegnapi napon; s én hiszem és reményem az elmúlt ünnep mai megújulását: a tisztán csengő hangok együttes megerősítését. És e gyönyörű zene bájos harmoniája új élet elevenségét jelent. Mert nem életelő, életadó volt a tegnapi ünnep, mely egyesítette a magyar kebleket. Valamennyien részt vettünk a nemzeti ünnepben, de csak azért, hogy részt adjunk hozzá: növelni akartuk a nagy nap országos emlékkét. Hiszen boldogan érezzük valamennyien, hogy egy dicső nemzet tagjai vagyunk s mint ilyenek megérezzük a nemzet közös szivdobbanását.

Mert nagyot dobbant tegnap az ország szíve. E dobbanás erős hangja elhatolt kelettől nyugatig, a Kárpátoktól az Adriáig. De még ezen is túl átkelt a magyar kebleket elválasztó Oceán is. Kossuth Lajos születésének 100-adik évfordulója ünnep minden magyarnak, bárhova vetette is a viharok szele a föld kerékén. Az igazi magyar szív mindig az marad!

Nem is oktanni akarok én ma benneteket, hazám ünneplő fia. Hiszen erre más napok vannak. Nem az észhez, a szívhez akarok ezen ünnepem szólni. — Az ész fölötté van a szívnek: szivművelésére is több szükség van: arra való a hétköznapi; a szív önállóbb működésében, tanításra nem szorul: ezé az ünnepek. De ne választjuk szét e két tehetségünk székhelyét, sőt kapcsoljuk egybe. Hiszen szíve és észre egyaránt méltón kell magunkat viselnünk nagy őseinkhez s a magyar névhez. Eszünk világa tárja fel méltóságos származásunkat s szívünk lángja lobban fel e tudat hevében. Szívünkben tüzesebb a vér dicső őseink emlékre s a magyar névze, agyunkban magasabb a gondolat; s e kettő egyesül tanárban tanítványban, midőn nagy férfaink drága emlékkét üljük.

Merülünk el multunk emlékébe! Szoktasuk a ragyogó fényhez bágyadt szemünket. De a multnak szemlégetése még nem elég. Őseink emlékével magunkat kell kiemelniünk. Hisz a mult emlékének egyik kiválósága az, hogy a jövőre s közvetlenül a jelenre hat. Merülünk el multunk emlékébe! S bár azt fogjuk látni, hogy nekünk már nem kell hazát alapítanunk, — megszereztek azt kiömlő tenger vér árán nagy őseink; tatár nem fenyeget, török nem ül a nyakunkon — kivérték őket sok szenvedés árán nagy őseink; s „szabadságnak első őre a király”, — kivítették ezt határtalan lelkesedéssel s hosszú szenvedésükkel nagy őseink: — merülünk el mégis dicső multunk szemlélésébe s meg fogjuk ismerni jövőnket.

Tekintsük drága ifjak hazánk multját annak jövőjeül! Becsüljük meg fényes multunkat, hogy méltók lehessünk a szép jövőre. Nagy őseink magasztos példának tüdőklő ragyogásában ismerjük meg önmagunkat s hivatásunkat, apáink szép multját kövessük a jövőben!

E gondolatok vezettek bennünket hazám viruló ifjúsága, arra, hogy veletek s általatok nyilvános ünnepben kedves születek s rokonaitok jelenlétében üljük meg kegyelettel drága hazánk egyik legnagyobb fiának 100-ados emlékünnepét. Am misszások meg, hogy tudtok lelkesedni azok előtt, kikhez a legmélyebb szeretet s a legbuzgóbb hála fűz. Hadd örüljenek édes jó születek, hadd lábbadjanak könnybe a ti magyaros lelkesedéseken a szülői szemek.

Drága hazánk egyik legnagyobb fiának mondom a halhatatlan emlékeztető s érdemű nagy

Kossuthot, ki az egész világot bálmatba ejtő s örökké dicsőséges szabadságharcunknak lángelkűlő férfija, vezető s erősítő szelleme volt. Nem félek a kijelentéstől, hogy Kossuth Lajos gyujtó gondolatai s perzselő érzelmei nélkül ma s talán örökre alkotmány nélkül élnék az idegen hatalomnak alávetett rabszolga életet. Van erő még a magyar karokban, van tűz a szívekben s láng a magyar elmékben. És ezt meg kellett mutatnunk.

A mely nemzet úgy tud harcolni, mint a 48-as nagy magyarok s a mely nemzet úgy tud ünnepelni, mint a mai ifjak: annak nem kell félnie önmagától s idegen ellenségtől. Csak kövessék kedves ifjak a kijelölt helyes utat, s biztosan jártok nagy őseitek biztos nyomdokaiban.

Hiszen Kossuth Lajosunk csak időben előzött meg benneteket. Ő csakugy tanult, mint ti. Nem ugyan Fejérvárott, de Sátoralja-Ujhelyt, Eperjesen s Sárospatakon. És ő munkáját elvégezte becsülettel, őnzettel s erős akarattal. Mélyen tudta a kis Kossuth Lajos, hogy minden munka, melyet édes hazánk becsületes szorgalma végez: érdemes, eredményes. Én nem tudnám megmondani, vajon akkor volt e nagyobb Kossuth Lajos, midőn 1848. július 11-én leborulva a nemzet nagysága előtt s a veszélyben forgó haza megmentésére 200.000 katonát kért s azt egyszerre az ellenektől is megkátolta, avagy akkor, mikor Magyarország kormányzója lett 1849-ben apr. 14-én s a debreceni református templomban kimondatta a szenvedő nemzetet a végzetes öt pontot, melyekben a nemzet elszakadt Auszriától, avagy akkor, mikor még gyenge elméjével, de lángoló szívével nemzetének s családjának dicső elődeit szemléltette s lelkes tanárai ajkáról hallotta nagyságuk magyarázatát: Erei ben csakugyan, mint a netekben, kedves ifjak, magyar vér folyt, szíveinek gyökérét magyar vér áztatta. Családjá őseit gyászos végű, de dicsőséges fejleményű eredményében tatarjárás idejéig vissza tudta vinni, de ez nem elbizakodottságát, hanem egyedül nemes tevékenységét növelte.

De nemcsak az értelem megvilágítására való komolyabb tudományokat kedvelte Kossuth, melyek jellemének tisztaságát, határozottságát fejtették ki, hanem szíve lángolt a szépművészetekért is. Szívesen s így gyorsan tanulta a festészetet szobrászatot s a zenét. A nagy lélek s a nagy szív minden szépet s jót örömmel fogad magába, s tesz sajátjává, nem tudván előre melyiknek mikor jut ki a szerepe. Ábrándos, lágy s lelkes érzelmeit öntötte az egyszerű tilinkóba tanuló korában, édes hazája virágos rétein s a madárdalok közepén háborgó, keserűen szenvedő s tomboló fájdalmait, a nagy ocean mélységes tengerén, mikor a „Mississipi” hajó fűdélzetén drága hazájából kiüzöttén a szabad Amerika felé haladt. Szegény nemzete a dicső szabadságharc világi sötét s gyászos vége után a véres testvér-elynyomatás nyomott levegőjét szivta fuldokló keblébe: Kossuth a világ-tenger szabad levegőjének sötét világában s idegen tengerészek környező társaságában zokogta a mélabus tilinkó magyaros fájdalmát. És az idegen egyszerű tengerészek könnyekre fakadtak, mikor Kossuth szívének mélységes fájdalmát ezen egyszerű hangszer lágy kíséretében meghallották. Lelke s szíve tenger-fenekét öntötte ki hazánk e nagy fia a tenger színén!

Kossuthnak volt nemesi levele, de ezt csak arra használta s azért őrizte, hogy — mint maga írja — „a nemzet tanácstermében szava legyen a szegény árva nemzet számára.” Nemes volt ő a szó igazi értelmében: szívében s gondolkodásmódjában. Nem külső borítékban, keblében zárva hordta nemességét s ép ez Kossuth kiválóságának egyik legnagyobb kiválósága.

Az ügyvédé lett Kossuth keble nemességének teljes bizonyítékául hatalmas szelleme egész erejével küzdött (Felsőbüki Nagy Pál) 300 évesnél idősebb eszméért: a jobbagság szegény helyzetének könnyítéséért. *Felsőbüki Nagy Pál* 1807-ben, mikor először vetette fel az országgyűlésen az eszmét: a nép milliói sorsának javítását, ki-nevezték. (Kossuth megbirkózott a helyzettel s tüzes szónoklataival elérte célját.) A szelid s gyermekded *Bezerédy István* lelke tüzben égett, ha a szegény nép állapotának anyagi vagy erkölcsi javításáról volt szó, de többet összes tehetségének nehéz munkájával sem tudott elérni, mint hogy ő maga megkötötte jobbagsáival az

örökvaltság szerződését. Kossuth hatalmas erejével megbirkózott a helyzettel: s tüzes szónoklataival kivívta a jobbagság felszabadítását. Ha egyéb eredménye nem lett volna Kossuth Lajos életének: ez magában elég arra, hogy mi törpe utódok hálás kegyelettel emelgessük nevét.

De nem sokáig maradt Kossuth nemis ur-nője szolgálatában. Szívét-lelkét annyira eltöltötte a nyomorult nép alacsony helyzetének keserű sorsa, hogy nem találta már elégnek a teret a működésre. Poros pergamentjével bejutott 1832-ben az ország első tanácstermébe az országgyűlés alsó táblájára, hova urnője, kinek eddig jószágigazgatója volt, Szápáry szül. Csáky grófnő és más főurak helyetteseül ment. Kossuth új, erő-től duzzadó keblére jótékonyan hatott ezen újabb, tágasabb munka-kör s lelkeinek komoly, modern eszméi csakhamar átalakították a jurátusok körét. Itt rábízta az országgyűlés menetéről tájékoztató „Országgyűlési Tudósításokat,” majd 1833-ban a Törvényhatósági tudósításokat is. Az egész nemzet mohón szivta magába a Kossuth holt betűinek szellemét s életet szivott magába, mely többé kialudni nem tudott. A magyar nemzeti vér megkezdte már Kossuthon keresztül erős lüktetését s nem szűnt meg többé buzogni, csak mikor már a csata tüzeben az édes haza áldott poraival egyesült, rombolva s építve. Itt volt Kossuth Lajos nagy hivatásának első lépcsője, melyen maga után nemzetét a pantheon dicsőségebe vitte. De nem is Kossuth vitte a magyar nemzetet az élet halálával kezdődő fényes dicsőségbe, — magától jutott ez odáig; Kossuth csak az ur rögeit tördelte meg nagy szelleme óriás erejével.

A lassanként fejlődött s immár teljesen kialakult új szellemáramlat uralkodó szele ragadta meg a vén Európa nemzeteknek millióit s ez jutott el mihozzánk is. Nem Kossuth Lajos vitte nemzetünket, de a nemzet őt. Ő mélyebbre tekintett s így többet látott; az ő szíve erősebben dobogott, az ő értelem magasabbra nézett s mint ilyen jobban felfogta s gyökeres alapjában megértette a népek közös óhaját. Gondolatai, eszméi a nemzet egyazon gondolatai s eszméi. De ő jobban ki tudta azokat fejteni, mint mások érezn. Ő maga mondja, hogy „a nemzet életének hú tükre” kíván lenni lapja, a Pesti Napló. És azzá lett.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Bérmaut.** Dr. *Városvy* Gyula megyés püspök vasárnap folytatta megkezdett bérmautját. Dinnyésig vasuton ment, onnan fogatán a kápolnához hajtatott, a hol a hívek szeretetétől s hálaerzéstől áthatva fogadták. Miután szent beszédet tartott és kiosztotta a bérálás szentségét, Agárdra ment. *Vancsó* Gyula dr., *Nádasdy* Ferenc jogtanácsosa fogadta és látta vendégül. És szent beszéd után bérált, délután 4 órákor pedig a megállapított program szerint Velenceze felé vette útját. *Meszleny* Bence hosszú kocsisor élén Agárdig eleje jött Ő Méltóságának, s üdvözölte őt annak a benső katolikus ragaszkodásnak hangján, a mely a hithű családát mindenütt jellemzi. *Meszleny* Bence kastélya előtt *Meszleny* Pál országgyűlési képviselő meleg szavakkal üdvözölte a főpásztort. Majd a küldöttségek fogadása következett, a velencei r. kath. hitközség, a kápolnás-nyéki ev. ref. hitközség, valamint a r. kath. iskolások tisztelgését fogadta a megyés püspök.

Reggel a pompásan feldíszített velencei templom zsúfolásig megtelt ájtatoskodókkal s Ő Méltósága, miután szent misét olvasott és beszédet intézett a bérmalandókhöz, kiosztotta a szentséget. Hosszu kocsisor és díszes banderium kíséretében *Nadapig*, a hol *Czirák* Antal gróf val. belső titk. tanácsos igazán meglepően szép fogadtatást rendezett Ő Méltóságának. Hogy iránta való ragaszkodásának külső kifejezést is adjon, családijával együtt jelent meg a főpásztor, ünnepélyes fogadására. A szertartások végeztével a plebánian diszebed volt Ő Méltósága tisztelőjére. Ebéd után *Sukoróra* ment a megyés püspök, a hol banderium élén *Grenspenger* István apátkanonok, mint a káptalan képviselője fogadta Ő Méltóságát. A bérálás szentségének kiszolgáltatása után főpásztorunk este visszatért székvárosába.

*) Kossuth L. születésének százados évforduló napján (szept. 19.) a főgymn. ifjúsága a város nagy ünnepén vett részt, ezért az önképzőkör ünnepe szeptember 21-én volt.

— **A 48-as nemzetőr halála.** A míg az országba lobogódsz jelezte, hogy Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulóján a szabadságnak, a hazaszeretnek ünnepe elli a nemzet, a nagy idők egyik tanuja, a veterán nemzetőr, a ki anynyiszor látta szemben a halált, nyugovó ágyán végórát tölté, s a midőn az ünnep lelkes mámorából felocsudtunk, a harcokban megedzett nemzetőr bevonult — égi honába.

A gyászoló család a mindenki előtt kedves öreg úr elhunytát a következőkben adja hírül:

Ozv. Pete Ferencné szül. rajnai Dietzgen Anna, saját valamint alulírottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy felejthetlen jó férje, a legjobb édes atya, testvér és rokon *Pete Ferenc* volt 48-as nemzetőr, a székesfejvári kölesönös népszegező-egylet nyugalmazott főpénztárosa folyó évi szeptember hó 20-án esti 7 órákor rövid szenvedés után életének 75-ik, boldog házasságának 44-ik évében az Urban csendesen elszenderült. A boldogult drága halott hült teteme folyó évi szeptember hó 22-ik napján délután 4 órákor fog a gyászháznál (Dinnye-utca 18. sz.) a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni s a „Feltámadás“-ról címzett sirkerben nyugalomra helyzetni. Az engesztelő szt.-mise-áldozat pedig folyó évi szeptember hó 23-ik napján reggel fél 8 órákor fog a Mindenhatónak bemutatni. — Székesfejvár, 1902. szeptember 20-án. — Örökké áldjuk emléked! — Pete Ilona, Gyula, János gyermekei. Pete Dani, Pete Anna férj. Kolgyessy Károlyné testvérei. Kolgyessy Anna, férj. felső-éori Pál Józsefné unokahuga. Pete Lajos, Sándor, unokaöccse.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon jóismerősöknek és jóbarátoknak, ki felejthetlen férjem *Pete Ferenc* elhunytá alkalmával a ravatalra koszorút helyezni, a temetésen megjelenni s kocsijaitak rendelkezésre bocsájtani s mély bánatunkban vigasztalni szivesek voltak, fogadják ez úton is hálás köszönetünket. — *Ozv. Pete Ferencné és családja.*

— **A soproni kereskedelmi kongresszus** Vasárnap és hétfőn vagy 300 magyar (?) kereskedő gyűlésezett *Sopronban* a nagyon is mérsékelt szerény *Sándor Pálnak*, Magyarország első zsidójának elnöke alatt. Mint a lapok írják s mi megelégedéssel olvassuk, a kongresszus tagjai igen jóízűen ettek és ittak a két nap alatt, ezenkívül államtitkári segédkezés mellett szidták a *szövetkezet* meg *Károlyi* Sándor grófot, a magyar agráriusok vezérét. Eddig csak nagyon kevéssé érdekelt bennünket a dolog, ha a tisztelt kongresszus több kemény pontoztatban határozati javaslatokat nem hozott volna. De mivel ezt tette nekünk, mint az egészséges komikum barátainak egyik főtörékvénusn olvasóink mulattatása, jövő számunkban érdeme szerint fogjuk méltatni a korszakalkotó kongresszus működését.

— **A megtévedt sürétek.** Könnyen végzetessé válható baleset történt *Zichy Jenő* gróf szent-mikályi vadászterületén, a hol a legutóbbi fogolyvadászaton *Konstantinovic Miklós* herceg is a vadak ellenségei közé szegődött. Az utolsó vadászati napon egy kukoricásban üldözték a vadat, midőn az ifjú herceg sörét-lövedéke cél tévesztett s öt embert közülük *Zichy Ödön* grófot megsebezett. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy komolyabb baja senkinek sem esett s az orvosi segélyre alig volt szükség. A megsebezett hajtók részére a gazdag, fájdalomdíj volt a leghatásosabb gyógyír.

— **Tanítóknak fontos.** A m. kir. közg. bíróság 1900. évi 2580. számú ítéletében kimondta, hogy nyugalmazott tanítók, ha bíróság elítélteknek, nyugdíjukat nemcsak büntétt, hanem vétség miatt való eltiltés alapján is elvesztik. Egyben 1901. évi 543. számú ítéletében megoda nyilatkozott és ez igen jól megjegyzendő az iskolaszéki tag urak részéről, hogy ideiglenesen megválasztott tanító nincsen. Ha pedig ilyen eset valahol előfordulna, ugy az „ideiglenes“ szó törlesztésére kérelmezni kell s ha az sem sikerülne, úgy meg lehet azt felebezn.

— **Megszűnt járvány.** A sárbogárdi izr. iskolát, miután a községben megszűnt a kanyaró, ismét megnyitották.

— **Kossuth-ünnepélyek.** A ciszterci Rend főgymnáziumának ifjusága szombaton d. u. ülte meg Kossuth Lajos emlékeztetőt a hozzá méltó fényvel és lelkesedéssel. Az ünnep fénypontját *Vargha Damján* dr. tanár felolvasása képezte, melyet a szerző szíveségből lapunkban közlünk. *Dornis Vince* szavalata (Várdi Antal dr. Rákóczy Ferenc Rodoston, melodráma, zenéjét szerzette *Ábrányi Kornél*), valamint *Rátkay László* jóleső megelégedést kelteket, *Farkas Béla* hegedűjátéka mindenkit meglepett. A valóban nagy készültiséget igénylő darabok ügyes, gyakorlott előadása a legszebb reményekre jogosít az ifju jövője iránt. Az énekkar pedig, mely *Kapossy Endre* tanár vezetése alatt a *Himnusz*t, végül *Kossuth* nótákat énekelte, magávalragadta a közönséget, úgy hogy befejezésül az egész terem visszhangzott a lelkes énektől.

A *Kossuth Lajos asztaltársaság* ünnepélye vasárnap este igen szépen sikerült. A közönség zsufolóság megtöltötte a *Latzkovits-vendéglő* összes helyiségeit. Az ünnepély alatt persze a szép tágas terem be sem férték. Az elnökök, dr. *Say Viktornak* ünnepi beszéde nyugodt, szinte csendesen hang előadva szép hatást ért el. *Hang Annuska* kétszer is szavalt, feltűnően kellemes organumát igen ügyesen használta fel. Az ünnepély többi pontja is elég jó volt, különösen tetszett a *Polgári Dalkör*. Ezek után reggelig tartó kedélyes táncmulatság következett.

Az asztaltársaság választmánya e hó 28-án, vasárnap d. u. 5 órákor ülést tart.

Az *Egyenlőség* asztaltársaság vasárnap este ünnepelt *Szűcs István* vendéglőjében a tagok élénk részvétele mellett. Az ünnepi beszédet *Bilkei Ferenc*, lapunk felelős szerkesztője mondotta.

Az *Iparos Ifjak Önképzőköre* is szépen megünnepelte *Kossuth* születésének százados évfordulóját vasárnap este. Az ünnepély után pedig szerény harmonika-szó mellett olyan kedves elszórakoztak, hogy nincs az a fényes bál, a mivel elcsérlették volna szerény multságukat.

— **Érettségi pótvizsgálatok** tartattak tegnap d. e. a helybeli kereskedelmi akadémiában *Kövesligeti Radó Mór* egyetemi tanár, miniszteri biztos és *Fritz Péter* kereskedelmi és iparkamarai titkár jelenlétében. A 10 jelentkező közül heten sikerrel vizsgáztak. És pedig: *Ács Tibor*, *Boross Jenő*, *Boág Árpád*, *Frey János*, *Mandel Manó*, *Szakács Lajos*, *Weinmann Mór*. Hármán visszavettettek jövő év júniusára.

— **Mérgek árusítása.** Széll Kálmán miniszterelnök rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben meghagyja, hogy mérgeket a gyógyszerárak csakis az első fokú rendőrség engedélyével szolgáltatathatnak ki s ennek az engedélynek megadását esetről-esetre szorgos vizsgálat fogja megelőzni. Oly egyéneknek, kik élelmiszerekkel kereskednek, mérgek egyáltalában nem szolgáltatatható ki.

— **Méhészet.** *Abaffy József*, a II. kerület állami méhészeti vándortanára f. hó 20-án városunkba érkezett s itt két napig tartózkodott. Itt időzése alatt *Magó Károly* méhészet-egyesületi elnök kalauzolás mellett megtekintette a helybeli méhészet-egyesület mintaméhészeit, valamint egy pár magánosok tulajdonát képező méhést is. A látottak felett a vándortanár megelégedésének és teljes elismerésének adott kifejezést. Mert állítása szerint, dacára a méhekre való kedvezőtlen nyári időjárásnak, az itt látott méhtörzsek általában jóknak mondhatók, ami gondos és szakszerű kezelésre mutat. Ami ismét a helybeli méhészet-egylet vezetőinek s a mintaméhészek kezelőinek az érdeme.

— **A furfangos rabbi vagy a napkeleti bölcsesség.** Mulatságos történet kelt szárnyra egyik közélvidéki városból. A zsidóság kedvelt főpásztor, az öreg rabbi nagybeteg lett és hivei a főváros egyik híres orvosát hívták meg, hogy vizsgálja meg a beteget. A tanár ezeröt száz korona tiszteletdíjat és száz korona utiköltséget kért. A száz koronát nyomban elküldték, a nagy summát pedig — megígérték neki.

A tanár úr megérkezett. Hét tagu küldött-ség várta az állomáson. A hét közül előlépett egy és szomorú arccal jelentette, hogy a rabbi időközben meghalt.

Erre a tanár ur szörnyen savanyu képet

vágott és nyomban vissza akart utazni Budapestre. De a legközelebbi vonat csak egy óra múlva indult. Addig az udvarias hetes bizottság ott maradt mellette s némi sugdosás után fölkerlte a tanárt, hogy vizsgálja meg öket. Ők ugyan mind egészségesek, de azért fejenként harminc koronát nem sajnálnak, hogy egy ilyen híres orvos állapítsa meg róluk, hogy semmi bajuk sincsen.

Veszett fejzének a nyele — gondolta a tanár és az elsőosztályu várótermet hirtelen orvosi szobává avatta.

A hét közül hatnak csakugyan ördög baja sem volt, de a hetedik, egy öreg, ősz ember bizony rászorult az orvosi tanácsra. Rendelt is neki a tanár orvosságot, mire az urak lefektették a 30—30 koronát és hálálkodva elbucsztak tőle.

A vonat elbucszása előtt a tanár ur szőba ereszkedett az állomás főnökkel és megkérdezte tőle, ismeri-e a megvizsgált urakat.

— Hatan a zsidó hitközség tagjai, a hetedik pedig a rabbi.

— A rabbi? De hiszen az meghalt.

— Dehogy halt meg. Most vizsgálta meg a tanár ur.

Igy került a rabbi megvizsgálása ezerhatszáz korona helyett csak háromszázit koronába.

— **Az osztrák büntetőtörvény és a Kossuth-bankjegyek.** Az Amerikában készült, ugynevezett *Kossuth-dollárok*, Ausztriában, az osztrák büntetőtörvény 60. és 61. §-ai alapján, 1854-ben kibocsátott miniszteri rendelet értelmében még ma is tiltott dolgokat képeznek, miután a fentidezett rendelet még mostanig sem lett visszavonva, tehát ma is érvényben van. Három hónaptól egy évig terjedhető szigorított fogsággal sujtható ugyanis az, akinél ilyeneket találnak. Még azokra is vonatkozik ez az intézkedés, akik ilyen bankjegyeket mint kegyetleneket, vagy mint monumentum historicumot tartogatnak. Így aztán Ausztria egyetlen muzeumban sem lehet efféle történelmi reliquiát látni. Ugy látszik Ausztria sem nem feled, sem nem tanul.

— **Katona és civil.** *Páffy János* budai-uti vendéglős a *Schwarz Gyula*-féle kertet bírja bérben. Ebben a kertben néhány 10. huszárezredbeli kincstári ló kárt csinált. *Páffy vendéglős gróf Mervelt Máksz kapitányhoz* fordult kártérítésért. A kapitány a helyett, hogy a kárt megtérítette volna, két öklével *Páffy* arcának esett s ugy hátra lökte, hogy fejét az ajtóba vágta. Így adja elő a tényállást *Páffy* vendéglős, a ki a járásbírósnál sommás uton kéri kárának megtérítését, a kapitány ellen pedig az ezredparancsnoksnál tett feljelentést. A sajnálatos eset kinos feltűnést kelt, noha alig hihető, hogy egy huszá-kapitány udvarias kérésre ily módon adna feleletet. A menyenyiben tényleg indokolatlan lenne a kapitány eljárása, bizonyára nem marad büntetlen.

— **A hitves-gyilkos.** Hirt adunk arról a borzalmas esetről, mely pénteken játszódott le *Urhidán*. *Pap János* ottani lakos egy konyhakéssel sziven szurta feleségét, a ki szombaton meg is halt. A megszőkött gyilkost már elfogták a csendőrök s átadták az ügyészségnek. *Pap* iszákos ember volt s már régebb idő óta delirium tremensbe esett. Lehet, hogy egy ilyen örülési rohamban követte el tettét, melyért már legközelebb esküdtszék elé kerül.

— **Észértek.** Egy szellemes ujságíró a következőkben határozta meg a munka értékét: *Ha Jókai* egy tenyérnyi papírosra verset ír, az megér 100 frtot. *Ez a lángész.* A kormány egy épen ily tenyérnyi papírosra néhány sort nyomtat és azt mondja ez 50 frtot ér. *Ez a pénz.* *Rotschildnek* csak néhány szót kell írni éppen oly tenyérnyi papírosra s *Európa* nagyobb bankháza leszámoltnak rá tíz-tíz milliót. *Ez a tőke.* A mechanikus vesz 6 frtért acél s ebből 1000 frt ára órasodronyt készít. *Ez az ügyesség.* A kereskedő 1 kr. értékű árut elad 1 frton. *Ez az üzlet.* Egy urnó 1 frt. értékű kalapért 10 frtot fizet. *Ez örültség.* A munkás napfelkeltétől naplementéig nap-szám mellett, amí 30 krtól 2 frtig változó, verejtékes homlokka dolgozik: ez a fáradságos munka.

— **Névváltoztatások.** *Kohn Zidór* sárbogárdi lakos vezetéknevét helygymnáziszeri engedéllyel *Valamen-re*, *Hasenfrazt János* száári tanító pedig, valamint *kiskoru gyermekei* vezetéknevüket *Hálás-ra* változtatták.

A sakk-király.

H. N. Pillsbury, a sakkjáték művészetének nagymestere, tegnap meglátogatta a fejérvári sakkklubot, hogy csodálatos játékaival bennünket is bámulatra ragadjon. Bécsből jött hozzánk Kelenföldön keresztül. Tegnapelőtt az osztrák főváros vendége volt, hol éjjel után 1 óráig játszott s kivéve három ellenfelét, a kikkel szemben a győzelem eldönthető nem volt (remi) valamennyit megverte. A vasutón a sakk-klub tagjai várták nagy számmal s megkérték, hogy engedje nekik azt a szerencsét, hogy vele együtt egy képen megörökíthessék magukat.

Egy kissé pihent, aztán 6 óraker a Vörösmarty-kör fölölvasó-termében megkezdődött a művészi tornajáték.

A játékosok a terem hosszában, összesen 12-en foglaltak helyet, mindegyik előtt a saját sakkasztalja a figuráival. A mester pedig a terem másik oldalán az ablakkal szemben, háttal a játékosoknak. Egy csinos, szimpatikus arcú fiatal ember, a ki még harmincadik esztendejét sem érte meg. Elég nyulánk, középtermetű, barna, selymes hajjal, melyet oldalra fésül, szép fehér arcát simára borotválja, úgy, hogy az ember az első pillanatra civibe öltözött papnak néz. Az emberiség szebbik és gyengédebbik felében bizonyára sokan akadtak már, a kik pokolba kívántak minden sakkasztalt, a mely egy ilyen jobb sorsra érdemes fiatal embert elrabolt fölül. Mert szinte kizártnak látszik, hogy azt a számokkal túlszuffolt koponyát valami erősebb szálak madzagolnák össze a szív gyengéd érzelmeivel. I. Napoleont képzeltem úgy, mikor seregeinek száz ezreit a térképen dirigálta a kivivandó világyőzelmekre. Csak hogy míg Napoleon rendszert egy ellenséggel harcolt, addig Pillsbury felebarátunk 12 keménynyakú játékost választott ki, a kik közül nem egy még akkor sem adta meg magát, mikor már réges-rég elvesztette a csalát. Avagy Cicerohoz hasonlítsam, a ki egyszerre 12 levelet volt képes diktálni. Az igaz, hogy az se mindennapi dolog, de hát mégis sok különbség vagyon. Levelet diktálhat minden tökfilkó, s ha megírják, mégis levél lesz. Cicero is diktált, igaz, hogy nem tökfilkó módjára, de nem hadakozva egy ellenféllel sem, mert egy-egy sakkhős elnadrágolására mégis csak sok kell. S ő nem egynek, de egyszerre tizenkettőnek a lekasabolására vállalkozott.

Mint a lassu méhcsongás, olyan zúgás töltötte be a termet. A játékosok nem maguk játszottak, a kinek tetszett, odamehetett hozzájuk, bámulhatta a játékaikat, társul szegődhetett hozzájuk az izzadásban, tanácsokat is adhatott nekik, a mit vagy elfogadtak, vagy alattomban letökfilkózták érte. Senki sem törődött velük. Mayer kanonok úr azonban elemében volt. Játékra nem vállalkozott, a mint mondotta, túlsoká eltarthat és nagyon kifáraszthatná. Hanem hogy tizenkettő helyett dolgozott, jobban kifáradt, mintha fát vágott volna, az bizonyos. De azt hiszem, hogy azt a szellemi élvezetet, a melyet a híres mester játéka szerzett, ur kanonok ur aligha adta volna oda a tavali velencei tavi nádtermésért.

A játékot Havassy Artur vezette. Maróczy a nevezetesebb húzásokról följegyzéseket csinált. Az ment a játéktáblához és kikiáltotta, hogy ki milyen húzást tett. A mester némelykor 10—15 perc után mondotta meg a saját húzását, addig szitta egyik szivarját a másik után s játszott a saját fejében elrendezett 12 sakkasztalán. Megjegyzést nem tett, csak némelykor szólít hátra:

— Spielt er noch a N° 4, vagy 5, vagy akármelyik?

A mi annyit jelent: Ne kukoricázzék az úr tovább. Megkapta a mit keresett. Elvertem egy-két húzás után alaposan. Érje be vele és tartsa szerencséjének, hogy a sakk-király páholta el.

Egész kis kör bámulta tisztas távolból a mestert, különösen a gyengébb lelkűk. A háromlábú csodatyuknak, a mely tizenkettőt tojik naponta, nincsenek oly lelkes csodálói, mint H. N. Pillsburynek voltak. Mindenki megbámulta azt a csodálatos koponyát, a melyben olyan furcsa alakulások vagynak s a melyre bátran rá lehet mondani, hogy: láptalan. Másrészt azonban sajnálkoztak rajta, mert lehetetlen, hogy egy emberi agyvelő sokáig megbírhassa ily irtózatot munkát.

Az ellenfelek egyúbiránt a következők voltak (a zárjelben való jelzések a játék kiindulási módját jelentik):

- 1) Wildenauer János (spanyol),
- 2) Deutsch Ignác, dr. Huszár Adolf (bécsi),
- 3) Exner Győző (vezércsel),
- 4) Falvay István, Vermes Lajos (királycsel),
- 5) Tomm Béla (spanyol),
- 6) Orbán Imre, Baumel Sámuel (bécsi),
- 7) Dr. Friss Adolf (Zuckertort),
- 8) Berényi István, Langraf Mihály (Fianchetto)
- 9) Lukács László (spanyol),
- 10) Boross Alfréd, betűsedő (bécsi),
- 11) Gróf Festetics Bennó, Kotolár György (vezércsel),
- 12) Mányai Mihály, dr. Halász Kálmán, (királycsel).

A küzdelem, a mint étesülünk kilenc esetben a mester győzelmével végződött. Kettő (a 4. és 10.) eldöntetlen maradt, Exner Győző főreáliskolai tanár azonban, ki már egy ízben Hannoverban is legyőzte Pillsburyt, újra diadalt aratott a világhírű mesteren.

Megtörtént nem egyszer, hogy valaki annyira összezavarta a tábláját, hogy nem ismerte ki magát, a mester kijavította s pontosan megmondta minden figura állását.

A játék éjjel után fél kettőkor ért véget.

KÖRÖSY GYULA

épület- és bútortasztalos.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Jókai-utca 10. sz. alatti üzletemet a **Távirda-u. 17. sz. alatti saját házamba** helyeztem át. A közönség további pártfogását ez alkalommal is kérem

Kőrösy Gyula.

Gróf Zichy Jenő Zichyfalvi szőlészetéből szállít hetenként háromszor legfinomabb

csemege szőlőt

5 k.-tól 44 fillérért házhoz szállítva.

Megrendelés levelező-lapon a kasznársághoz címzendő.

Nyomatott Számmér Kálmánnál, Székesfejérvárott.

15417.902.

Pályázati hirdetés.

Székesfejérvár szab. kir. város kegyurasága alatt álló belvárosi plebániánál s templomnál nyugdíjazás folytán üresedésbe jött kántori állásra, mely a város tanácsa által élethosszig tartó hatályu választás útján fog betölteni, pályázatot hirdetek s felhivom azokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy keresztlevelük, erkölcsi bizonyítványuk, zenei iskolázottságukat s eddig volt alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket ezen város tanácsai iktató hivatalánál 1902. évi Október hó 2-ának délután 5 órájig írásban adják be.

Ezen állás természete megkívánja, hogy a pályázó a róm. kath. egyházi zenében és szertásokban, orgonakezelésben, éneklésben jártas, kifogástalan erkölcsi és társadalmi előéletű, róm. kath. vallásu férfi legyen.

Az állással járó illetmények a következők: Nyolcszáz korona nyugdíjogosultsággal összekötött évi fizetés, 240 kor. lakbér, 100 kor. zenei díj a városi házipénztárból; temetéseknel teljesített kántori teendők után az 1864. évi szept. 26-án kelt 314. sz. közgy. határozat alapján járó díjak és pedig egész conductussal történő temetésért gyászmisével együtt a maga és négy énekese részére, karének nélkül 21 kor. 20 fill.; fél conductussal történő temetésért a maga és egy énekese részére 7 kor. 20 fill.; közönséges nagy temetésért 2 kor., kis temetésért 1 kor. 20 fill.; esetleg megkivált bucsuztatásért minden énekelter versszak után 20 fillér; ezenkívül az egyházmegyei hatóság határozata alapján alkalmi énekes gyászmiséknél, ugyszintén a magánosok vagy társulatok által kívánt énekes miséknél teljesített kántori teendőkért egyenként 2 korona díj s az orgona taposó díjazására 40 fillér. — Tájékozásul megjegyzem, hogy az alapítványi misék kántordíja ez idő szerint körülbelül 100 korona évenként.

Kötelességei a következők:

Tartozik vasár- és ünnepnapokon az első mise és a 7 órai ünnepélyes plebános mise alatt orgonálni s a híveknek vezetésül előzeneik, ha pedig a 7 órai mise Zenés, tartozik orgonálni és énekelni; tartozik a vasár és ünnepnapon a szombati és más — alkalmi — litániák alatt orgonálni, énekelni, illetve a hívek énekét is vezetni; köteles a szokásos körmenetek és ily természetű isten-tiszteletek alkalmával, nem különben a városi iskolák tanulóinak miséjén előzeneik. — Különösen hangsúlyozom, hogy a kántor ezen teendői teljesítésénél a belvárosi plebános rendelkezése alatt áll.

A város tulajdonában levő kórákat s zene-kellékeket állása elfoglalásakor felelős őrizetre leltár mellett átvenni köteles.

Végül megkivánom, hogy a pályázók az általam kitűzendő határidőben jelenjenek meg a célból, hogy a plebánia templomban orgonálási-, éneklési képességüket, Zenei iskolázottságukat s hanganyagukat bemutassák.

Székesfejérvár, 1902. szept. 15-én.

Havranek József
polgármester.